

**ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕХНІЧНІ ЗАКЛАДИ ОСВІТИ
УКРАЇНСЬКОГО (ХАРКІВСЬКОГО) ВІЙСЬКОВОГО
ПОСЕЛЕННЯ КАВАЛЕРІЇ (1817–1857)**

Цубенко В. Л., д.і.н., професор
(кафедра українознавства)

Прагнення заснувати взірцеве господарство і підготувати резерви для армійських підрозділів поставило перед урядом завдання створити якісну систему освіти у військових поселеннях. З цією метою в Українському (Харківському) військовому поселенні кавалерії були створені декілька типів технічних закладів освіти. Розглянемо особливості технічних закладів освіти, а саме кондукторських шкіл Українського (Харківського) військового поселення кавалерії. 8 липня 1847 р. при штабі начальника 8-ми округів у м. Чугуєві була відкрита кондукторська школа. З початку відкриття Чугуївської кондукторської школи поступили 48 кантоністів, закінчили навчання 60,4%, у 1850-х роках кількість учнів становила 16 чоловік. Згідно з розпорядженнями 1 квітня і 30 квітня 1855 р., переведені у Чугуїв дві кондукторські школи з міст Єлисаветграда та Вознесенська з кількістю учнів 25 чоловік. Кондукторська школа готувала фахівців-кондукторів для контролю за будівельними роботами у кавалерійських округах. У ній викладали: Закон Божий, каліграфію, граматику, малювання, креслення, арифметику, алгебру, геометрію, коротку геодезію, будівельне мистецтво, архітектуру, навчали: складанню проектів, кошторисів і технічних звітів, правилам рекрутської школи без зброї. У святкові дні їм читалися військові артикули [1, арк. 25]. Усі учні, крім державного обмундирування, отримували провіант із запасних хлібних магазинів. На креслярські і письмові матеріали відпускали щорічно на кожного учня по 7 руб., на освітлення по 25 руб. Школи розміщувалися у державних будинках. Після успішно складених іспитів випускники призначалися на службу молодшими кондукторами у строково-робочі роти округів військового поселення [1, арк. 26]. Таким чином, використання нових архівних матеріалів дає можливість простежити як розвивалася технічна освіта. Департамент військових поселень прагнув створити власну систему професійної освіти та підготовки спеціалістів кондукторів.

Література

1. Центральний Державний історичний архів України в м. Києві. – КМФ 12. – Оп. 1. – Спр. 100.